

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44320-04 COMSCIENCES ואח' נ' ארדמן

1

בפני כב' השופט חגי ברנר

1. COMSCIENCES INC.
2. ד"ר ג'ק טורובין

תובעים

נגד

יהודה ארדמן

נתבע

2

3

פסק דין

4

5

6

7

מבוא

8

9 1. בפניי תביעה לתשלום סך של 229,638 דולר ארה"ב, בצירוף ריבית דולרית בשיעור של 5%
10 לשנה החל מיום 9.11.2000, שהם 1,177,948 ₪ נכון למועד הגשת התביעה ביום 13.6.2004.

11

12 2. התובעת 1 (להלן: "התובעת") היא חברה הרשומה בארה"ב ועוסקת במתן שירותי ייעוץ
13 עסקי לחברות בתחום הטכנולוגיה והמחשבים. התובע 2 (להלן: "הנתבע") הוא אזרח
14 אמריקאי, מנהלה ובעליה של התובעת.

15

16 3. הנתבע הוא אזרח ישראלי, שבמועדים הרלבנטיים לתביעה שימש מנהלה היחיד של חברה
17 ישראלית בשם אספיר מערכות סחר אלקטרוני בע"מ (להלן: "אספיר"), וכן כמנהלה של
18 חברה הרשומה בארה"ב, ושמה Aspear Inc., שהיתה בעלת המניות היחידה באספיר.

19

20 4. התובעים טוענים כי ביצעו עבודות עבור אספיר מכוחם של שני הסכמים: הסכם מיום
21 21.6.2000 והסכם מיום 23.8.2000. התמורה הכוללת המגיעה להם לפי שני ההסכמים הינה
22 305,775 דולר ארה"ב, אך בפועל שולם להם סך של 76,137 דולר בלבד. מכאן התביעה, לגבי
23 יתרת התמורה שלא שולמה.

24

25 5. אמנם, שני ההסכמים נכרתו עם אספיר ולא עם הנתבע באופן אישי, אך התובעים טוענים
26 שיש מקום להטיל על הנתבע חבות אישית כלפיהם, וזאת לנוכח הבטחותיו החוזרות ונשנות

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44320-04 COMSCIENCES ואח' נ' ארדמן

לפרוע את חובה של אספיר תוך יצירת מצגי שווא בדבר קיומם של משקיעים חדשים שישקיעו כסף באספיר באופן שיאפשר לפרוע את חובה. כמו כן, ביום 30.1.2001 התחייב הנתבע באופן אישי לשלם מכיסו סך של 75,000 דולר מתוך החוב, אם אספיר לא תשלמו, אך לא עשה כן. לאחר מכן הוא אף משך לעצמו כספים רבים מחשבונה של אספיר ולא גרם לכך שאספיר תפרע את חובה לתובעים.

6. הנתבע טוען להגנתו כי מעולם לא התחייב באופן אישי לפרוע את חובותיה של אספיר. יצוין כי בתצהירו של הנתבע נטען לראשונה כי הודעת הדואר האלקטרוני עליה מבוססת טענת התובעים בדבר התחייבותו האישית לשלם להם 75,000 דולר, היא מעשה זיוף. בכתב ההגנה הוא הסתפק בטענה המרוככת לפיה מסמכי דואר אלקטרוני אינם ראיות מהימנות. לדברי הנתבע, גם אספיר מעולם לא התחייבה לשלם לתובעים את הסכום הנטען על ידם. לדידו, כל שהוסכם בין התובעים לאספיר הוא על מסגרת תקציב, בגין נושאים שהתובעים היו אמורים לטפל בהם. בפועל, התובעים לא ביצעו חלק ניכר מהעבודות שנוכרו באותה הצעת תקציב ואספיר לא אישרה את הסכומים הנתבעים ממנה כיום. כמו כן, השרות המקצועי שנתנו התובעים לא היה מספק, ואספיר נאלצה לשכור שירותיהם של בעלי מקצוע אחרים, תוך שהיא מביעה חוסר שביעות רצון מהשרות שקיבלה. לטענת הנתבע, אספיר שילמה לתובעים סך של 110,000 דולר, סכום שהוא מעל ומעבר למגיע להם בגין השרותים שסיפקו. הנתבע כופר בטענה לפיה הציג מצגים כוזבים כלפי התובעים ולשיטתו אין כל בסיס להרמת המסך המבוקשת על ידי התובעים ביחס אליו.

7. השאלות המרכזיות הטעונות הכרעה הן השאלות הבאות: האם הנתבע התחייב באופן אישי לשלם לתובעים סך של 75,000 דולר; האם יש בסיס להטלת חבות אישית על הנתבע בגין יתרת חובותיה של אספיר מעבר לסך של 75,000 דולר; בהנחה שיש מקום להטלת חבות אישית על הנתבע בגין כלל חובותיה של אספיר, מהו שיעור חובותיה כלפי התובעים.

האם הנתבע התחייב באופן אישי לשלם לתובעים סך של 75,000 דולר?

8. השאלה הראשונה בה נדון היא האם הנתבע התחייב באופן אישי לשלם לתובעים סך של 75,000 דולר.

9. התובעים טוענים כי ביום 30.1.2001 שלח הנתבע הודעת דואר אלקטרוני לתובע (נספח 20 לתצהירו של התובע), בה תיאר את ההשקעות הצפויות באספיר, שלהערכתו, עשויות היו להגיע לסכום של 8 מיליון דולר. בשולי ההודעה כתב הנתבע את הדברים הבאים:

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44320-04 COMSCIENCES ואח' נ' ארדמן

" If I will get funds (95+ % probability) payment of 75 will be in Feb. if not
I will cover it on a personal level, will know that Monday."

מנגד, הנתבע טוען כי מדובר במסמך שאיננו קביל, שכן עסקינן בפלט מחשב שלא אומת
כדין כדרך שבה יש לאמת רשומה מוסדית, וגם לא מדובר במסמך שנחתם חתימה
אלקטרונית מאובטחת. לגופו של ענין, כך טוען הנתבע, מדובר בהודעה מזוייפת, שלא
נכתבה על ידו, אשר התובעים הם שיצרו אותה לצורך המשפט.

10. אינני מקבל את טענותיו של הנתבע במישור קבילותו של המסמך. אין עסקינן כלל ועיקר
ברשומה מוסדית כמשמעה בס' 35 לפקודת הראיות, שכן לא מדובר במסמך אשר נערך על
ידי מוסד במהלך פעילותו הרגילה. מדובר במכתב אישי ששלח הנתבע לתובע, לאחר שנדרש
לשלם את החוב המגיע לתובעים. אין המדובר במסמך סטנדרטי שנשלח כדבר שבשגרה.
מכתב כזה איננו רשומה מוסדית, וממילא הוראות סימן ה' לפקודת הראיות, הקובעות
כיצד יש להוכיח רשומה מוסדית, אינן חלות בעניננו. יצויין כי כאשר מדובר ברשומה
מוסדית, הרי שהיא מהווה ראיה לאמיתות תוכנה ולא מוטלת חובה להגישה באמצעות מי
שהפיק אותה מתוך המחשב. בעניננו, המסמך לא הוגש כראיה לאמיתות תוכנו, אלא כראיה
לעצם קיומו, והוא גם הוגש ואומת באמצעות מי שקיבלו, ולא כמסמך העומד בפני עצמו
המוגש בלא עדות לאימותו.

גם חוק חתימה אלקטרונית, התשס"א- 2001 (להלן: "חוק חתימה אלקטרונית") אינו
רלבנטי לעניננו, שכן הוא דן אך ורק במקרים שבהם מכוחו של חיקוק נדרשת חתימה של
אדם על מסמך (ראה ס' 2 לחוק), ואזי ניתן להסתפק בחתימה אלקטרונית. במקרה
הנוכחי, לא קיים חיקוק הדורש את חתימתו של הנתבע על המסמך, וממילא חוק חתימה
אלקטרונית איננו רלבנטי.

זאת ועוד, הנתבע לא העלה טענה בדבר העדר קבילותו של המסמך בעת שהמסמך הוגש
כראיה, כחלק מתצהירו של התובע, וממילא החמיץ את ההזדמנות לטעון נגד קבילותו של
המסמך.

לגופה של שאלת הקבילות, אני סבור כי אין כל מניעה להגיש מכתב שנתקבל באמצעות
דואר אלקטרוני באמצעות מי שקיבל את המכתב, ממש כשם שניתן להגיש כל מכתב שנשלח
בדרך הרגילה (בדואר או באמצעות מכשיר פקסימיליה) באמצעות מי שקיבל את המכתב
(על הגשת מכתב באמצעות מקבלו, ראה ספרו של א' הרנון, דיני הראיות (התש"ל) 144 וכן
ע"פ 347/88 דמיאניוק נ' מדינת ישראל, פ"ד מז(4) 221, 297). בעידן המודרני, בו מרבית
המכתבים מודפסים ממילא, אין עוד טעם לעמוד על דרישות קבילות דווקניות שאבד עליהן

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44320-04 COMSCIENCES ואח' נ' ארדמן

הכלח, ואשר יסודן בתקופה שבה מכתבים היו נכתבים בכתב ידו של השולח ולכן היה טעם לדרוש להציג כראיה מסמך מקורי ולא רק העתק שלו. המשפט איננו יכול לקפוא על שמריו ודיני הראיות צריכים להתאים את עצמם לשינויים שהזמן גרם, שאם לא כן יחול נתק בין המציאות הדינמית לבין עולם המשפט. כפי שציין השופט א' ברק בספרו שופט בחברה דמוקרטית (הוצאת כתר, 2004): "אכן, החוק הוא חלק מהחיים. ככל שעובר זמן רב יותר בין מועד החקיקה לבין מועד הפירוש, כן גובר משקלה של התכלית האובייקטיבית, שכן היא משקפת את ההווה ולא את העבר. ללשון הישנה יש לתת מובן מודרני, שאם לא כן החוק לא יוכל למלא את ייעודו. מכאן החשיבות של הפרשנות הדינמית, אשר בכוחה לגשר בין חיים למציאות משתנה." (ע' 197).

זאת ועוד, המגמה הרווחת כיום בדיני הראיות היא מעבר מכללי קבילות לכללים של משקל, ובהתאם לכך, הנטייה היא לבדוק את משקלו של המסמך, ולא לפסול אותו מלכתחילה כבלתי קביל (ר"ע 423/83 מדינת ישראל נ' עיזבון המנוחה ורד סילוורמן ז"ל, פ"ד לו(4) 281, 287-286 (1983); ע"א 2515/94 לוי נ' עיריית חיפה, פ"ד נ(1) 723, 730-733 (1996)). על כן, מרגע שהתובע אימת בתצהירו את העובדה שמדובר במכתב שנשלח אליו בדואר אלקטרוני על ידי הנתבע, ועדותו לא נסתרה כמלוא הנימה (למעשה, אפילו לא נעשה נסיון לסתור את עדותו על ידי עימותו עם התיזה של זיוף המסמך), הוא צלח את משוכת הקבילות.

11. האם מדובר במסמך אותנטי שיש ליתן בו אמון?

לאחר ששמעתי את עדותם של התובע והנתבע ובחנתי את כלל נסיבות הענין ואותות האמת, אין לי ספק קל שבקלים כי מדובר במסמך אותנטי, שהנתבע אכן כתב ושלח לתובע בזמן אמת. לצערי, עליו לקבוע כי הנתבע איננו דובר אמת בעת שהוא מעליל על התובע את טענת הזיוף, וזאת מן הטעמים שיפורטו להלן.

12. ראשית לכל, בולטת לעין העובדה שטענת הזיוף באה לעולם במלוא חריפותה רק במסגרת תצהיר עדותו הראשית של הנתבע. בכתב ההגנה, נזהר הנתבע בלשונו והסתפק בטענה לפיה "מסמכי דואר אלקטרוני אינם מסמכים מהימנים וזאת לנוכח הקלות בה ניתן לשנות בהם את מועדם, את המכותבים להם ובמיוחד את תוכנם." (ראה ס' 10 לכתב ההגנה). ניכר לעין כי הנתבע נזהר מאוד מהעלאתה של טענת זיוף מפורשת, למרות שכבר ידע כי התביעה מבוססת במידה רבה על המכתב ששלח בדואר אלקטרוני לתובע. חזקה על הנתבע, לו אכן היה מדובר בזיוף, שהיה מעלה את הטענה באופן מפורש, ולא בשפה כה רפה כפי שעשה בכתב ההגנה. זאת ועוד, בישיבה מיום 5.6.2005, במהלך דיון בבקשתו של הנתבע לחייב את התובעים בהפקדת ערובה להוצאותיו, לא נטענה כלל טענת זיוף, אלא הנתבע טען שלפי

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44320-04 COMSCIENCES ואח' נ' ארדמן

פרושו הנכון של המסמך, לא מדובר בהתחייבות אישית שלו, אלא במכתב שהוא חלק ממהלך העסקים הרגיל של אספיר. ושוב, חזקה על הנתבע שהיה טוען באותה עת בריש גליי את טענת הזיוף, אם זו היתה מעוגנת במציאות, שהרי טענה כזו – אם היה בה ממש- היא בבחינת "קלף מנצח" מבחינתו.

13. גם במסגרת התשובות לשאלון נזהר מאוד הנתבע בלשונו ולא טען טענת זיוף. הוא נשאל האם זה נכון ששלח את המכתב המסויים לתובע, ותשובתו היתה: "אינני זוכר האם שלחתי לטורובין את המייל המפורט בשאלה ...". (ראה שאלה מס' 20 במוצגים ת/13 ות/20). ושוב, חזקה על הנתבע שהיה מודיע בריש גליי כי מדובר במסמך מזויף, ולא מסתפק בטיעון אנמי לפיו "איננו" זוכר האם שלח את המכתב שבמחלוקת.

14. למעשה, גרסת הזיוף היא גרסה כבושה שהועלתה לראשונה באופן מפורש רק בתצהירו של הנתבע, ועל כן משקלה מועט:

"מדובר איפוא בגרסה כבושה של הנתבע, שהועלתה לראשונה רק לאחר הגשת התביעה נגדו. מטבע הדברים, בית המשפט נוטה להפחית ממשקלה של עדות כבושה: 'עדות כבושה' היא עדות, שהעז המוסר אותה בבית המשפט, 'כבש' אותה בלבו על אף שהיא רלוונטית וברת משקל לעניין, ולא גילה אותה אלא בשלב מאוחר ... הכלל הוא: עדות כבושה, ערכה ומשקלה מועטים ביותר, משום ש"הכובש את עדותו" חשוד, מטבע הדברים, על אמיתותה, זאת כל עוד אין בפיו הסבר משכנע: על שום מה נכבשה העדות עת רבה; ומדוע החליט העד לחשפה'. י' קדמי, "על הראיות" (מהדורת תשס"ד), ע' 400. (ת.א. 12124/06 (ת"א) בנק לאומי סניף רחובות נ' סגמט הנדסת חשמל בע"מ, בעמ' 5 - פורסם בנבו)."

ת.א. 30288/05 בנק אוצר החייל נ' בן - פורסם בנבו.

15. הנתבע אף סרב לאפשר לב"כ התובעים לעיין בקובץ ה-Outlook של אספיר, ששמורות בו כל הודעות הדואר האלקטרוני שהוחלפו בינו לבין התובעים. אין ספק שקובץ זה מצוי ברשותו של הנתבע, שכן הוא הפיק מתוכו תכתובות דואר אלקטרוני שצורפו כנספח ג' לתצהירו. ההפקה נעשתה ביום 11.2.2009, כעולה מן ההטבעה בשולי המסמכים נספח ג' לתצהירו של הנתבע, מה שמוכיח כי קובץ ה-Outlook של אספיר היה מצוי ברשותו של הנתבע ביום 11.2.2009, שלושה חודשים לפני ישיבת ההוכחות. בצדק טוענים התובעים בסיכומיהם כי קובץ זה אמור היה להוות ראיה ניצחת לטענת הזיוף, אם היה בה ממש, שכן הנתבע יכול היה להציגו כראיה, להצביע על כך שהמכתב איננו נכלל בו, ולהוכיח בדרך זה שהמכתב המיוחס לו לא היה ולא נברא. המנעותו מעשות כן מביאה למסקנה כי המכתב

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44320-04 COMSCIENCES ואח' נ' ארדמן

השנוי במחלוקת דווקא מופיע באותו קובץ Outlook ולכן הנתבע נמנע מהצגת הקובץ. נזכיר
בהקשר זה את הכלל הראייתי לפיו מעמידים בעל דין בחזקתו שלא יימנע מהצגת ראיה
הפועלת לטובתו:

"כלל הנקוט בידי בית המשפט מימים ימימה שמעמידים בעל דין בחזקתו שלא ימנע
מבית המשפט ראיה שהיא לטובתו, ואם נמנע מהבאת ראיה רלבנטית שהיא בהשג ידו
ואין לו לכך הסבר סביר - ניתן להסיק שאילו הובאה הראיה היתה פועלת נגדו."

ע"א 55/89 קופל (נהיגה עצמית) בע"מ נ' טלקאר חברה בע"מ פ"ד מד(4), 595, עמ' 602-
603.

חשוב לציין כי דבר קיומו של הקובץ נחשף לראשונה בעת חקירתו הנגדית של הנתבע ולכן
הציע ב"כ התובעים כי מיד לאחר תום הדיון הוא ייגש יחד עם הנתבע למחשב של הנתבע
כדי להעתיק ממנו את הקובץ, בטרם יהיה סיפק בידי הנתבע לערוך בו שינויים. הנתבע סרב
להצעה זו, למרות שהוזהר כי הדבר עלול להתפרש לחובתו. סרוב זה מדבר בעד עצמו (ע'
154 לפרוטוקול מיום 19.5.2009).

16. גם תוכנו של המסמך אינו מתיישב עם האפשרות שמדובר במסמך מזויף. כך למשל, אם
אכן היה מדובר בזיוף, מדוע הסתפק התובע בהתחייבות מזויפת של הנתבע לשלם סכום
של 75,000 דולר בלבד, כאשר התובעים טוענים שחובו של הנתבע כלפיהם הינו סך של
229,638 דולר? מדוע שהזיפן יעשה חצי מלאכה בענין זה? הרי באותה מידה ממש ניתן היה
לזייף התחייבות של הנתבע לשלם לתובעים את מלוא החוב הנטען על ידם.

17. גם נסיבות הענין מפריכות את טענת הזיוף. המכתב ששיגר הנתבע לתובע ביום 30.1.2001
איננו עומד בפני עצמו, אלא הוא חלק מהתכתבות ממושכת בינו לבין התובע, כאשר כל העת
הנתבע נדרש על ידי התובע לפרוע את החוב והנתבע שב והבטיח כי החוב ייפרע מיד לאחר
שאספיר תגייס כסף. יתר על כן, הסכום של 75,000 דולר לא נולד כך סתם: ביום 28.1.2001,
יומיים בלבד לפני המכתב שבמחלוקת, שיגר אביו של התובע הודעת דואר אלקטרוני אל
הנתבע, ובה הזכיר לו כי הוא, הנתבע, הבטיח לשלוח מקדמה על חשבון החוב בסך של
75,000 דולר (נספח 18 לתצהירו של התובע). מכאן שמכתבו של הנתבע, שנשלח יומיים
מאוחר יותר, היה המשך טבעי לאותה הבטחה שניתנה על ידו קודם לכן לאביו של התובע.
אם לא היתה הבטחה קודמת של הנתבע, ניתן היה לצפות כי במענה למכתבו של אבי
התובע, ישיב הנתבע במכתב משלו ובו יכפור מכל וכל בהבטחה המיוחסת לו. דא עקא, אין
ולא היה מכתב תשובה כזה. מכתב התשובה היחיד שהוצג כראיה הוא המכתב שבמחלוקת,
שהוא כאמור התחייבות של הנתבע לשלם לתובעים 75,000 דולר אם לא ישולם החוב על ידי

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44320-04 COMSCIENCES ואח' נ' ארדמן

אספיר ממקורותיה. באשר לטענתו של הנתבע כי המכתב ששלח אביו של התובע ביום 28.1.2001 הוא עדות שמיעה בלתי קבילה, הרי שהמכתב איננו קביל כראיה לאמיתות התוכן, קרי, שהנתבע אכן הבטיח בעל פה לאביו של התובע לשלם מקדמה בסך 75,000 דולר, שכן אביו של התובע לא העיד במשפט, אך הוא בהחלט קביל כראיה לעצם קיומו, קרי, שמכתב כזה אכן נשלח לנתבע ובו נטען כלפיו כי הוא הבטיח לשלם מקדמה כזו. עצם קיומו של מכתב כזה מהווה ראיה נסיבתית לכך שטענת הזיוף היא עורבא פרח, שהרי אם היה בה ממש, ניתן היה לצפות כי הנתבע יגיב מייד במכתב תשובה באופן שעולה בקנה אחד עם גרסתו מהיום, קרי, יכחיש בתוקף את ההבטחה המיוחסת לו באותו מכתב. דא עקא, אין בידי הנתבע להציג מכתב כזה, ומנגד, התובעים מציגים את מכתבו של הנתבע מיום 30.1.2001, שמבסס את התביעה האישית נגדו.

18. הנתבע טוען בסיכומיו כי המילה I במכתב שבמחלוקת מיום 30.1.2001 נרשמה בכתב יד, מה שמעיד כי מדובר במסמך מזויף, אלא שעיון במכתב מיום 30.1.2001 מפריך את הטענה שכן עסקינן במכתב שכולו מודפס.

19. עוד טוען הנתבע כי התובעים לא הזכירו את דבר קיומו של המכתב מיום 30.1.2001 במסגרת התביעה שהגישו בארה"ב נגד אספיר ונגד הנתבע (התביעה האישית נגד הנתבע נמחקה לבקשתו, לאחר שטען כי אין סמכות בינלאומית לבית המשפט במדינת קליפורניה משום שהוא עצמו לא פעל בקליפורניה). מכאן הוא מבקש ללמוד כי מדובר במסמך מזויף שבה לעולם במועד מאוחר הרבה יותר. דין טענה זו להדחות. עיון בכתב התביעה שהוגש בקליפורניה מלמד כי לא צורפו לתביעה שם מסמכים כלשהם. בנוסף, הנתבע נדרש באותה תביעה לשלם את מלוא החוב, מכח דיני הרמת מסך, מה שעשוי להסביר מדוע לא הוזכרה התחייבותו לשלם 75,000 דולר בלבד.

20. גם רמת האנגלית בה נכתב המכתב מיום 30.1.2001 נמוכה הרבה יותר מזו שבה כותב התובע, כעולה ממכתבים שלו שצורפו לתצהירו. המכתב נכתב בשפה דלה ורצוצה, עם שגיאות תחביר, מה שמעיד כי הכותב אינו דובר אנגלית על בורייה ומחזק את המסקנה כי לא התובע הוא שכתב את המכתב, אלא הנתבע. זאת ועוד, במכתב מיום 30.1.2001 השתמש הכותב באות הקטנה i בשורה השביעית, ואילו התובע נוהג להשתמש אך ורק באות הגדולה I, כפי שמחייב כתיב נכון באנגלית. עיון במכתבים נוספים ששלח הנתבע לתובע, לגביהם אין מחלוקת כי הכותב הוא אכן הנתבע, מלמד כי כך נוהג הנתבע לכתוב את האות I (ראה למשל המכתב נ/3 מיום 14.5.2001). מדובר איפוא בטעות כתיב ייחודית של הנתבע, המהווה מעין "טביעת אצבע" ייחודית שלו.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44320-04 COMSCIENCES ואח' נ' ארדמן

21. כמו כן, הנתבע יכול היה בנקל להוכיח את דבר הזיוף, אם אך היה מציג את המכתב המקורי ששלח לתובעים, כדי שניתן יהיה להשוותו למסמך שהציגו התובעים, ולהראות שחור על גבי לבן את ההבדלים ביניהם. הנתבע לא עשה כן, עובדה המדברת בעד עצמה.

22. לכל אלה יש להוסיף כי אין כל ראיה לכך שאכן ניתן לזייף הודעת דואר אלקטרוני. אמנם, מלכתחילה הוגשה חוות דעת של עד מומחה בענין זה, אלא שהנתבע החליט למשוך אותה.

כמו כן, התובע כלל לא נחקר בענין זה על ידי ב"כ הנתבע ולא נעשה כל ניסיון לעמתו עם טענת הזיוף המיוחסת לו.

לבסוף, בצדק טוען ב"כ התובעים בסיכומיו כי אין כל הגיון לייחס לתובעים את מעשה הזיוף, שהרי הם היו חוששים לזייף מסמך כזה, הואיל והנתבע יכול היה בנקל להוכיח את מעשה הזיוף באמצעות הצגת התכתובות האמיתיות שהוחלפו בינו לבין התובע, המצויות בקובץ ה-outlook שברשותו.

23. הנתבע טוען כי התובע שלח אליו מכתב ביום 25.4.2001, ובו הזכיר מכתבים קודמים מיום 22.2.2001 ומיום 13.3.2001, אך לא את המכתב שבמחלוקת מיום 30.1.2001. לדבריו, הדבר מלמד שהמכתב מיום 30.1.2001 הוא מעשה זיוף שבא לעולם מאוחר יותר ולכן הוא לא נזכר במכתב מיום 25.4.2001.

אינני מקבל טענה זו. בצדק טוענים התובעים בסיכומי התשובה כי באופן טבעי התובע התייחס ביום 25.4.2001 להבטחות היותר מאוחרות של הנתבע לפרוע את החוב כולו, ולכן לא היה כל הגיון באותה עת להזכיר דווקא התחייבות אישית לשלם חלק קטן בלבד מן החוב. באותה עת לא ידע התובע כי בסופו של יום לא ישולם דבר ואספיר תקלע למצב של חדלות פרעון, באופן שלא יהיה מנוס אלא להיזקק להבטחה המוקדמת יותר בזמן של הנתבע לשלם באופן אישי מקצת מן החוב. זו גם הסיבה בגינה התבקש הנתבע ביום 27.4.2001 לחתום על ערבות אישית: הנתבע מבקש ללמוד מכך שלא היתה מעולם התחייבות אישית שלו כלפי התובעים, אך ההסבר הפשוט למכתב הוא שבשלב זה ביקש התובע מהנתבע ערבות אישית על כל החוב - סך של 229,638 דולר - ולא הסתפק בהבטחתו של הנתבע לשלם באופן אישי סכום של 75,000 דולר בלבד.

גם המכתב מיום 17.9.2001, מוצג נ/8, בו מתלונן התובע על כך שהנתבע מבטיח הבטחות בעל פה שאינן מגובות במסמכים, אינו מוכיח את טענת הזיוף, שכן הטרענייה של התובע היא לגבי הבטחתו של הנתבע לפרוע את מלוא החוב (ולא רק 75,000 דולר מתוכו), הבטחה שלא תורגמה להודאה מפורשת בשיעורו המדויק של החוב. ואכן, התובע גם טען בסי' 17

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44320-04 COMSCIENCES ואח' נ' ארדמן

לתצהירו כי הנתבע לא הרבה בהתכתבויות באנגלית, והעדיף שמרבית ההתקשרות מצידו תעשה בעל פה.

24. סיכומי של דבר, אני קובע כי המכתב מיום 30.1.2001 הוא מכתב אותנטי ששלח הנתבע, ולא מעשה זיוף של התובע. יש להצטער על כך שהנתבע העיד עדות שאינה אמת תוך שהוא טופל על התובע האשמת שווא חמורה של זיוף, וענין זה יקבל ביטוי הולם בקביעת הוצאות המשפט.

25. טענתו החלופית של הנתבע היא שאף אם המסמך מיום 30.1.2001 איננו מזויף, הרי שלפי פרושו הנכון, לא מדובר בהתחייבות אישית מצידו לשלם לתובעים סך של 75,000 דולר.

יגעתי ולא מצאתי כיצד ניתן לפרש את המסמך בדרך אחרת מזו שבה נוקטים התובעים. דומה כי לא ייתכן נוסח ברור וחד משמעי יותר מזה שבו נקט הנתבע, על מנת להבהיר את התחייבותו האישית לשלם לתובעים סך של 75,000 דולר: הנתבע הבטיח כי אם יקבל את המימון שציפה לקבל מן המשקיעים, הסכום של 75,000 דולר ישולם בחודש פברואר 2001; ואולם, אם לא יתקבל המימון, הוא יכסה את התשלום "ברמה האישית". הנתבע הוסיף וציין רק ביום שני הוא צפוי לדעת איזה מבין שתי האפשרויות תתממש. לנוכח העובדה שכיום אין חולק שאספיר לא שילמה מעולם לתובעים את הסך של 75,000 דולר שהובטחו באותו מכתב, לא בחודש פברואר ולא בכל מועד אחר, ברור כי התחייבותו האישית של הנתבע לשלם סכום זה מכיסו נכנסה לתוקף מלא. לא ברור לי כיצד ניתן לפרש מסמך זה בדרך שלא תטיל על הנתבע התחייבות אישית.

26. הנתבע טוען כי בפתח המכתב שבמחלוקת נרשם כי "בשבוע הבא" הטענות תיבדקנה לעומק, ומכאן שלא סביר כי בשולי המכתב יתחייב הנתבע לשלם 75,000 דולר עוד קודם להשלמת הבדיקה.

אין ממש בטענה זו. ה"בדיקה לעומק" התייחסה לכלל הדרישה הכספית של התובעים, שהסתכמה בסכום של 229,638 דולר, אך ברור כי הסכום של 75,000 דולר כלל לא היה שנוי במחלוקת, ולכן הנתבע התחייב לשלם אותו אף בטרם יערוך בדיקה לעומק של החשבון הכולל.

27. הנתבע טוען כי התחייבותו נעדרת גמירת דעת, שכן הוא כתב **will know that Monday**.

אין יסוד לטענה זו. המשפט הנ"ל נועד להבהיר שרק ביום שני יידע הנתבע האם החוב ייפרע באמצעות כספם של המשקיעים הזרים או באופן אישי מכספו שלו. אין בכך כדי לגרוע

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44320-04 COMSCIENCES ואח' נ' ארדמן

1 כהוא זה מתוקפה המחייב של התחייבותו לפרוע בעצמו חוב בסך 75,000 דולר אם זה לא
2 ייפרע ממקורות אחרים.

3
4 28. הנתבע טוען כי התחייבותו היתה מותנית בכך שאספיר לא תקבל מימון לפעילותה. הואיל
5 ובפועל התקבל מימון כזה- ההתחייבות בטלה.

6
7 אין בידי לקבל טענה זו, שטוב היה אלמלא נטענה. מעבר לכך שבהקשר אחר טוען הנתבע
8 בסיכומיו כי לא התקבל מימון חיצוני לפעילותה של אספיר ואילו כאן הוא טוען את ההיפך,
9 ברור כי השאלה האם אספיר תקבל או לא תקבל מימון לא עניינה את התובעים כלל ועיקר,
10 אלא כל עניינם היה במבחן התוצאה, קרי, פרעון החוב המגיע להם. מכתבו של הנתבע נועד
11 להרגיע אותם במובן זה שגלומה היתה בו הבטחה מפורשת להשגת תוצאה ולפיה התובעים
12 יקבלו בכל מקרה מקדמה בסך של 75,000 דולר, בין אם המקור לכך יהיה כספי ההשקעה
13 הצפויה באספיר ובין אם המקור יהיה כספו של הנתבע עצמו. העובדה שאספיר קיבלה
14 מימון מסויים ומוגבל, אך לא עשתה בו שימוש לשם פרעון החוב, בוודאי שלא היתה אמורה
15 לשחרר את הנתבע מהתחייבותו האישית, נהפוך הוא, ואין כל הגיון לפרש את התחייבותו
16 באופן אחר.

17
18 29. הנתבע טוען כי התובעים לא הוכיחו את קיומו של החיוב העיקרי, קרי, את חובה של אספיר
19 כלפיהם, וממילא אין תוקף לערבותו, מכוחו של הכלל לפיו אין ערבות אלא לחיוב בר תוקף.

20
21 אינני מקבל טענה זו. מעבר לכך שמדובר בטענה חדשה המהווה הרחבת חזית בשלב
22 הסיכומים, פשיטא שהתחייבותו של הנתבע מהווה הודאת בעל דין בכך שהחוב של אספיר
23 עומד לכל הפחות על סך של 75,000 דולר, שאם לא כן, מדוע התחייב הנתבע לשלם מכיסו?

24
25 30. לפיכך, אני קובע כי הנתבע התחייב לשלם לתובעים סך של 75,000 דולר, אך לא קיים את
26 התחייבותו זו. על כן, דין התביעה נגדו להתקבל בנוגע לסכום זה. יחד עם זאת, בנוגע
27 לריבית שיישא החוב, לא הובהר מדוע הריבית הראויה צריכה לעמוד דווקא על 5% לשנה.
28 על כן אני קובע כי החוב יישא ריבית דולרית לפי ס' 4 לחוק פסיקת ריבית והצמדה,
29 התשכ"א-1961, החל מיום 30.1.2001.

האם יש בסיס להטלת חבות אישית על הנתבע בגין יתרת חובותיה של אספיר?

30
31
32
33 31. התובעים טוענים כי יש מקום להטיל חבות אישית על הנתבע בגין יתרת חובותיה של
34 אספיר, מעבר לסכום של 75,000 דולר אותו הוא התחייב לשלם מכיסו. לטענתם, יש מקום
35 להטיל על הנתבע חבות אישית על יסוד שני נימוקים מרכזיים: הנימוק הראשון הוא שבשלל

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44320-04 COMSCIENCES ואח' נ' ארדמן

הודעות התחייב הנתבע מספר רב של פעמים לשלם את החוב מתוך כספי המימון הראשון של אספיר, אך לא עשה כן למרות שהמימון התקבל, ובכך מנע מהתובעים את האפשרות להגיש את תביעתם מוקדם יותר ולגבות בדרך זו את החוב. הנימוק השני הוא שיש להרים את מסך ההתאגדות משום שהנתבע פעל בעירוב נכסים בין החברות בשליטתו, אספיר ו- Aspir Inc., תוך ניצול אישיותן המשפטית הנפרדת של שתי החברות לטובתו האישית. בנוסף, הוא משך לעצמו סכומי עתק מתוך כספיה של אספיר בתירוץ שמדובר בהחזר הוצאות.

32. אקדים ואומר כבר עתה כי לא שוכנעתי שיש הצדקה להטיל על הנתבע חבות אישית בגין יתרת חובה של אספיר, מן הטעמים שיפורטו להלן.

33. באשר לטענה לפיה הנתבע הטעה את התובעים בנוגע לתשלום החוב באמצעות השקעות צפויות באספיר, לא נסתרה טענתו של הנתבע לפיה אספיר קיבלה אמנם מימון חלקי, אך היה זה מימון של המשקיעים הקיימים בלבד, הם בעלי המניות באספיר, ולא התקבל מעולם המימון של המשקיעים החיצוניים, הם קרנות הון הסיכון. על כן, לא היתה הטעייה מצידו של הנתבע, שכן המימון העיקרי מעולם לא התקבל (ראה נספחים 22, 23, 25 ו- 26 לתצהירו של הנתבע). זאת ועוד, הגם שהנתבע אכן הבטיח פעם אחר פעם כי חובה של אספיר ייפרע, הוא נזהר מאוד מלנקוב בגובה סכומו של החוב, כך שלא היה מצג מצידו לשלם סכום קונקרטי, במיוחד משום שהוא טען מעת לעת כי דרושות לו ראיות לענין שיעורו המדויק של החוב. הנתבע גם לא הסתיר מפני התובע את מצבה הקשה מאוד של אספיר, כך שהתובע היה יכול להבין כי יהיה קושי רב לגבות את חובה של אספיר אלא אם תושג השקעה של משקיעים חיצוניים.

זאת ועוד, וזה העיקר, לא שוכנעתי כי קיים קשר סיבתי בין הבטחותיו של הנתבע לפרוע את החוב לבין נזקיהם של התובעים, שכן אף אם התובעים לא היו מאמינים להבטחותיו של הנתבע כי החוב ייפרע, אלא מזדרזים ומגישים מייד את התביעה ולא מחכים עד חודש נובמבר 2001, כפי שעשו בפועל, לא הוכח כי היה עולה בידיהם להפרע מאספיר לנוכח מצבה הכלכלי הקשה.

כמו כן, התובע חדל להאמין להבטחותיו של הנתבע כבר בחודש מאי 2001 (ראה המכתב הנזעם ששיגר אליו ביום 14.5.2001, מוצג נ/3), אך חרף זאת, התביעה נגד אספיר הוגשה בארה"ב רק בחודש נובמבר 2001. מכאן שהעיקוב בהגשת התביעה לא נבע כולו מהבטחותיו של הנתבע.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44320-04 COMSCIENCES ואח' נ' ארדמן

34. אין גם מקום להרים את מסך ההתאגדות מעל אספיר, שכן לא הוכח שהנתבע עירב את נכסיהן של אספיר ושל Aspir Inc. וגם לא הוכח שאם היה ערוב כזה, הדבר נעשה לשם תרמית והטעייה. גם לא הוכח כי בעת שהנתבע הזמין בשמה של אספיר את שירותיהם של התובעים, הוא ידע או היה צריך לדעת שאספיר לא תוכל לפרוע את החוב. אין כל ראיה לכך שבחודשים יוני ואוגוסט 2000, בעת שהנתבע הזמין את ביצוע העבודה בשמה של אספיר, היתה האחרונה חדלת פרעון. באשר למשיכת כספיה של אספיר על ידי הנתבע, הוכח החזר לגיטימי של דמי שכירות בסך 52,650 ₪ ששילם הנתבע במקומה של אספיר (ע' 82 לפרוטוקול מיום 19.5.2009 וכן מוצג ת/19). כמו כן הוכחה משיכת 80,000 ₪ על ידי הנתבע ביום 28.2.2001 (מוצג ת/20), אלא שלא הוכח כי משיכה זו היתה שלא כדין ולא נסתרה טענתו של הנתבע לפיה גם כאן מדובר בהחזר שכר דירה ששילם במקומה של אספיר (ע' 82 לפרוטוקול מיום 19.5.2009). הא ראיה, המפרק שמונה לאספיר לא תבע השבתו של סכום זה.
35. סיכומו של דבר, אין מקום להטיל על הנתבע חבות אישית לכלל חובותיה של אספיר כלפי התובעים, מעבר לסכום של 75,000 דולר אותו התחייב לשלם באופן אישי.
36. לנוכח המסקנה לפיה אין מקום להטיל על הנתבע חבות אישית מעבר לסך של 75,000 דולר, מתייתר גם הצורך לדון בשאלה מהו גובה חובה של אספיר לתובעים.
- מכל מקום, יש לציין כי בענין זה ניתן פסק דין נגד Aspir Inc. במדינת קליפורניה, בהעדר הגנה, ולפיו נקבע כי חובה כלפי התובעים עומד על סך של 229,638 דולר (נספח 28 לתצהירו של התובע). פסק הדין ניתן בהעדר הגנה. התובעים טוענים בסיכומיהם כי פסק הדין יוצר מעשה בית דין גם באשר לחובותיה של אספיר. גם הנתבע טען בכתב הגנתו (ס' 7 וס' 42 ו-43) כי פסק הדין מהווה מעשה בית דין, משום שסבר כי טענת מעשה בית דין תשרת את עניינו, הואיל והתביעה נגדו בארה"ב נמחקה מחמת חוסר סמכות, לאחר שטען כי איננו פועל בתחומי מדינת קליפורניה. כעת טוען הנתבע כי פסק הדין איננו יוצר מעשה בית דין כלפיו. דין טענתו האחרונה של הנתבע להדחות, מחמת קיומו של השתק שיפוטי. הכלל בדבר השתק שיפוטי מונע מבעל דין העלאת טענות סותרות באותו הליך:
- "הטענה בדבר השתק שיפוטי יכולה להתעורר מקום בו אחד מבעלי הדין מעלה טענות עובדתיות או משפטיות סותרות באותו הליך עצמו או בשני הליכים שונים ... התכלית שמאחורי ההשתק השיפוטי היא למנוע פגיעה בטוהר ההליך השיפוטי ובאמון הציבור במערכת המשפט וכן להניא מפני ניצולם לרעה של בתי המשפט ... בעוד שתורת ההשתק מכוח מצג מתמקדת בצדדים ובמערכת היחסים ביניהם, הרי הדגש בהשתק השיפוטי הינו על היחס בין בעל הדין לבין בית המשפט. מכך אף נובע שתחולתו של ההשתק השיפוטי

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44320-04 COMSCIENCES ואח' נ' ארדמן

אינה מוגבלת למצב דברים בו מדובר באותם מתדיינים בהליך הראשון ובהליך המאוחר ...
זאת ועוד, טענה בדבר השתק שיפוטי יכולה לעלות בלא קשר לנושא המשפטי המהותי
העומד על הפרק."

4224/04 בית ששון בע"מ נ' שיכון עובדים בע"מ, פורסם בנבו.

על כן, אם היה נקבע שיש מקום להטיל חבות אישית על הנתבע לכלל חובותיה של אספיר,
לא היה צורך לדון בשאלת גובה חובותיה של אספיר כלפי התובעים, מחמת קיומו של
השתק שיפוטי המונע מהנתבע לחזור בו מטענתו בדבר תחולתו של מעשה בית דין בענין זה.
נזכיר כי החוב שבגיניו הוגשה התביעה בארה"ב הוא אותו חוב שבגיניו הוגשה התביעה
הנוכחית. אין עסקינן כלל ועיקר באכיפת פסק חוץ, כנטען על ידי הנתבע, אלא בקיומו של
השתק פלוגתא בנוגע לגובה החוב לו זכאים התובעים.

עוד אציין כי טענותיו של הנתבע נגד גובה החוב ונגד היקף העבודה שבוצעה בפועל, כמו גם
בנוגע לאיכות השרות שקיבל מהתובעים, הן טענות כבושות, כאשר בזמן אמת – כאשר
נדרש על ידי התובעים לפרוע את החוב – לא טען הנתבע דבר וחצי דבר ממה שהוא טוען כיום
אלא רק טען כי מפאת חוסר יכולת כלכלית של אספיר, החוב איננו משולם וכי מיד לאחר
שיעלה בידי אספיר לגייס מימון – החוב ישולם (הגם שמעת לעת הוא טען שיש צורך לבדוק
את שיעורו של החוב). יודגש כי הבטחות אלה הושמעו גם לאחר שהנתבע ביקר בחודש
נובמבר 2000 במשרדי התובעת בארה"ב כדי לבדוק את האסמכתאות המבססות את דרישת
התשלום שהופנתה לאספיר, ומכאן שהבדיקות שערך העלו כי יש חוב שצריך לשלמו.

סיכום

37. סוף דבר, הנתבע ישלם לתובעים סך של 75,000 דולר בצירוף ריבית דולרית לפי ס' 4 לחוק
פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961, החל מיום 30.1.2001.

38. נותר על הפרק ענין הוצאות המשפט. לענין זה יש ליתן משקל ממשי לעובדה שהנתבע העיד
במצח נחושה עדות שאינה אמת, תוך נסיון להעליל על התובע מעשה חמור של זיוף מסמך.
כמו כן, יש להביא בחשבון את העובדה שהתובע נאלץ להגיע מחו"ל על מנת להעיד במשפט,
כמו גם את היקף המאמץ שהושקע בניהול התביעה. לפיכך יש לפסוק לזכות התובעים
הוצאות משפט הולמות וריאליות. על כן, הנתבע ישלם לתובעים הוצאות משפט בסך 20,000
ש"ח ושכ"ט עו"ד בסך 50,000 ש"ח בצירוף מע"מ כחוק.

39. המזכירות תשלח את פסק הדין לצדדים.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44320-04 COMSCIENCES ואח' נ' ארדמן

1
2
3
4
5
6
7
8
9

ניתן היום, ז' תמוז תשי"ע, 19 יוני 2010, בהעדר הצדדים.

חגי ברנר, שופט

10
11
12
13
14
15